

Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri¹ Pre-Service Teachers' Opinions about Teaching Practice Course¹

Döndü Neslihan BAY²

Perihan Tuğba ŞEKER³

Fatma ALİSİNANOĞLU⁴

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Başvuru Tarihi: 27.09.2019

Kabul Tarihi: 15.11.2019

Atf İçin: Bay, D. N., Şeker, P. T. ve Alisinanoğlu, F. (2020). Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 4(1), 1-20.

ÖZ: Araştırmanın amacı öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin ortaya konmasıdır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sorularının kapsam geçerliliğini sağlamak için 3 uzman görüşü alınmış ve sorular yeniden düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018–2019 eğitim öğretim yılında Eskişehir Osmangazi ve Uşak Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden Öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerini alan 42 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması dersinin sürecini değerlendirecekleri 5 soru ve bu derse yönelik önerilerde bulunacakları bir soru sorulmuştur. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler doküman haline getirilmiş, temalar ve alt temalar halinde her bir araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Yapılan kodlamalar karşılaştırılarak uzlaşmıştır. Veriler katılımcıların doğrudan ifadelerine de yer verilerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde çocuklar açısından kendilerini onlarla en fazla bağ kurabilen ve onların eğitimi üzerinde etkili olarak ifade ettikleri görüldü. Ayrıca, öğretmen adaylarının kendilerini program açısından çoğunlukla başarılı; kişisel özellikleri açısından en çok iletişimi iyi ve mesleğe yönelik kaygı duyan kişiler olarak gördükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları uygulama yaptıkları okul çalışanlarına yönelik çoğunlukla sorun yaşamadıklarını, en fazla yaşadıkları sorunun ise öğretmenlerin müdahalesi olduğunu ve öğretmenlik uygulaması sonrasında mesleki gelişim açısından çoğunlukla kendilerini yeterli olarak gördükleri belirlendi. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik 22 farklı öneride bulunduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde,

¹Araştırma, 6. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr. D. Neslihan Bay, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, bayneslihan@gmail.com
ORCID:0000 0002 2656 0458

³ Dr. Öğr. Üyesi Perihan Tuğba Şeker, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, tugba.seker@usak.edu.tr
ORCID:0000 0003 2114 0400

⁴ Prof. Dr. Fatma Alisinanoğlu, Biruni Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, alisinanf@gmail.com
ORCID ID: 000 0002 9177 7151

öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarına önemli katkılarının olduğu, ancak mesleki gelişim açısından yeterli düzeye gelebilmeleri için bu dersin nitelik ve niceliğinin iyileştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar sözcükler: Erken çocukluk eğitimi, Okul öncesi eğitimi, öğretmen adayı, öğretmenlik uygulaması.

ABSTRACT: The aim of the study is to reveal the opinions of the pre-service preschool teachers about the teaching practice course. For this purpose, semi-structured interview form, one of the qualitative research methods, was used in the study. In order to ensure the content validity of the interview questions, the opinions of 3 experts were received and the questions were rearranged. The study group consists of 42 pre-service teachers who took the Teaching Practice I and Teaching Practice II courses from the preschool teachers of EskişehirOsmangazi and Uşak University Faculty of Education in 2018-2019 academic year. Pre-service teachers were asked 5 questions to evaluate the process of teaching practice and a question to bring forward suggestions for this course. Descriptive analysis method was used for data analysis. The data obtained were documented and coded separately by each researcher as themes and sub-themes. The encodings were compared bring forward and compromise was reached. The data was interpreted by including the direct statements of the participants. As a result of the research, it was found that the pre-service teachers perceived themselves as the ones who had the most *connection* with children and *influenced* their education during the teaching process from the point of children, mostly as *successful* with regard to the program, the ones who are *good at communicating* mostly but who are *concerned* about the profession from the point of personal characteristics. In addition, it was found that they did *not have considerable problems* for the school employees but the problem they experienced most was the *intervention of the teachers* and after teaching, it was found that they consider themselves *proficient* in terms of professional development. It was seen that the pre-service teachers brought forward 22 different suggestions for the teaching practice course. When the results of the research are evaluated, it can be said that the teaching practice course has important contributions to the prospective teachers, but it is necessary to improve the quality and quantity of this course in order for them to reach a sufficient level in terms of professional development.

Keywords: Early childhood education, Preschool education, pre-service teacher, teaching practice course.

1. GİRİŞ

Öğretmen yetiştirme, birçok boyutu olan kapsamlı bir eğitim sürecidir. Kavram olarak öğretmen yetiştirmenin içinde öğretmen adayının seçimi, kuramsal eğitim, uygulama süreci ve bu sürecin izlenmesi ve değerlendirilmesi, hizmet içi eğitim gibi bazı konular bulunmaktadır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmen eğitiminde sorulması gereken soru, kalitenin nasıl artırılabilir olduğu olmalıdır. Toplumu oluşturan bireylerin gelişimi ve değişimini hedefleyen eğitim programlarının niteliğinin sürekli olarak gözden geçirilmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir. Eğitim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlerin mesleki bilgi ve becerileri yönünden yeterli olması, etkili ve verimli bir sınıf ortamını oluşturması ve olumlu kişilik özelliklerine sahip olması beklenmektedir. Öğretmenlerin gerekli donanıma sahip olması için nitelikli bir eğitimden geçmesi gerekmektedir (Akyıldız, 1995).

Öğretmen adayları öğrendikleri kuramsal bilgileri öğretmenlik uygulaması dersi ile davranışa dönüştürmektedir (Gök ve Sılay, 2004). Dört yıllık kuramsal eğitimle öğretmen adaylarının uygulama okullarının sınıflarında yaparak yaşayarak öğrenme fırsatını bulduğu Öğretmenlik Uygulaması dersi, lisans eğitiminin son sınıfında verilmektedir (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015; Şimşek, Alkan ve Erdem, 2013). Öğretmenlik Uygulaması dersi 2 saat teori ve 6 saat uygulamadan oluşan 5 kredilik bir derstir (Göktaş ve Şad, 2014). Öğretmenlik mesleğine öğretmen adaylarının en iyi şekilde hazırlanmalarını sağlamak amacıyla verilen bu ders, öğrenim süresince öğretmen adayları tarafından kazanılan öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri, tutum ve davranışları, eğitim ortamında kullanabilme yeterliliğine sahip olmalarını amaçlamaktadır (ÖYEGM, 2008). Öğretmenlik Uygulaması, “*öğretmen adaylarına, öğretmen olacağı alanda ve öğretim düzeyinde, bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazandıran ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir şekilde öğretmesini sağlayan; uygulama etkinliklerinin tartışılıp değerlendirildiği bir ders*” olarak tanımlanmaktadır (MEB Mevzuat, 1998/2493). Bu bağlamda “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin öğrenilen kuramsal bilgilerin uygulamayla tecrübe edilmesini sağlayan oldukça önemli bir ders olduğu görülmektedir (YÖK, 1998). Nitelikli öğretmenlerin yetiştirilebilmesi açısından Öğretmenlik Uygulaması dersinin öğretmen adaylarına en etkili şekilde verilmesi gerekmektedir (Baran vd., 2015; Şimşek vd., 2013). Nitelikli öğretmen, mesleğini severek isteyerek yapan her ne koşulda olursa olsun öncelikli olarak öğrencilerin kişisel gelişimini, psikolojisini düşünen öğretmenler yetiştirmek uygulama dersinin temel amaçlarındandır (Karasu Avcı, İbret 2016).

Öğretmen adayının bu ders kapsamında okullarda öğretmenlik uygulaması yaparak mesleki becerilerini geliştirebilmesi, eğitim programını hazırlayabilmesi, eğitim materyallerini değerlendirebilmesi, çocuklara yönelik ölçme ve değerlendirme yapabilmesi, arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile uygulama sırasında kazanmış olduğu deneyimleri paylaşabilmesi amaçlanmaktadır (YÖK, 1998). Bu bağlamda Öğretmenlik Uygulaması dersi, öğretmen adaylarının üniversitede öğrendiklerini hayata geçirme fırsatı sağlayan ve öğretmenlik mesleğinin bir nevi atölyesi özelliğine sahiptir (Akpınar, Çolak ve Yiğit, 2012).

Türkiye’deki öğretmen yetiştirme politikalarında Cumhuriyet döneminden itibaren farklı yaklaşımların uygulandığı görülmektedir. Öğretmen ihtiyacının karşılanması için farklı uygulamaların yapıldığı ve öğretmenlerin yetişmesinde niteliğe çok fazla yer verilmediği görülmektedir (Arı ve Kiraz, 1999). Öğretmen adaylarının uygulama sürecinde karşılaşmış olduğu sorunlar, mesleğe karşı bakış açılarını değiştirmekte, olumsuz yönde etkilemekte ve uygulama dersinin amacına ulaşmada bir engel niteliği taşımaktadır. Öğretmen adayının kendini yetersiz görmesi mesleki bir ön yargıya ulaşmasına neden olmaktadır (Yılmaz ve Namlı, 2017; Dursun ve Kuzu, 2008).

Yapılan araştırmalar öğretmen adaylarının uygulama dersi kapsamında sorunlar yaşadığını ortaya koymuştur (Selvi, Doğru, Gencosman ve Saka, 2017; Taşdere, 2014; Görgeç, Çokçalışkan ve Korkut, 2013; Erarslan, 2009; Kavas ve Bugay, 2009; Karadüz, Eser, Şahin ve İlbay, 2009; Parker, 2008; Severcan, 2007; Boz ve Boz, 2006; Gökçe ve Demirkan, 2005; Kılıç, 2004; Ünal ve Özcan, 2000). Ortaya çıkan sorunların kaldırılması amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurumu işbirliğinde 14.06.2018 tarihinde 31666252-399-E. 11700767 sayılı Öğretmenlik Uygulaması Yönergesini güncellemiştir. Güncellenen yönergede öğretmen adayının desteklenmesi ve değerlendirmesine yönelik başta uygulama öğretmeni ve sorumlu öğretim elemanı olmak üzere tüm sorumluların işbirliği sürecinde görev ve sorumlulukları açıklanmıştır. Yapılan güncelleme sonrasında öğretmenlik uygulaması sürecine yönelik öğretmen adaylarının görüş ve önerilerinin belirlenmesinin mevcut durumun ortaya konulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerinin ortaya konulmasıdır. Bu amaç doğrultusunda bazı araştırma soruları belirlenmiştir:

- 1) Öğretmenlik uygulaması dersi sürecinde okul öncesi öğretmen adayları kendisini çocuklar açısından, program açısından ve kişisel özellikleri açısından nasıl değerlendirmektedir?
- 2) Okul öncesi öğretmen adayları uygulama okulu çalışanlarını (müdür, öğretmen, yardımcı personel) öğretmenlik uygulaması sürecinde nasıl değerlendirmektedir?
- 3) Öğretmenlik uygulaması sonrasında okul öncesi öğretmen adayları öğretmen yeterliliği açısından kendilerini nasıl değerlendirmektedir?
- 4) Okul öncesi öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi hakkında nasıl önerilerde bulunmaktadır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, katılımcılar, verilerin toplanması ve analizi açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Nitel araştırma; nitel bilgiyi toplayan çeşitli algı ve olayların bütüncül ve gerçekçi bir biçimde yansıtılmasını sağlayan bir modeldir (Yıldırım, 1999). Araştırmada nitel araştırma yapılarak öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri bütüncül olarak ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırmanın veri toplama yöntemlerinden olan görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda veri toplama bölümünde görüşme sıklıkla başvurulan bir tekniktir. Katılımcıların kendini ifade edebilmesi, katılımcıların konuyla alakalı içinde bulunduğu anlam dünyası, duygu ve düşüncelerini, tecrübelerini birinci elden ifade edebilme fırsatı verir (Tekin, 2006). Bu araştırmada öğretmenlik uygulaması dersine yönelik öğretmen adayları duygu, düşünce ve tecrübelerini görüşme yöntemi ile ifade etmişlerdir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, araştırmacıya yakın olan çevreden kolay erişimi sağlayarak araştırmaya hız ve pratiklik kazandıran (Yıldırım & Şimşek, 2013) kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmaya 2018–2019 eğitim öğretim yılında Eskişehir Osmangazi ve Uşak Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği son sınıf öğrencilerinden öğretmenlik Uygulaması I ve Öğretmenlik Uygulaması II derslerini alan 42 öğretmen adayı katılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verisi toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanmıştır. Öğretmen adaylarına sorulması için altı açık uçlu soru oluşturulmuştur. Kapsam geçerliliğinin sağlanması için görüşme soruları hazırlandıktan sonra üç alan uzmanının görüşü alınmıştır. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda sorular tekrar düzenlenmiştir. Veriler katılımcılarla ortalama 20 dk görüşme yapılarak toplanmıştır. Yapılan görüşmelerde alınan ses kayıtları araştırmacılar tarafından doküman haline getirilmiştir. Yazılı dokümanlar katılımcılara sunulmuş ve katılımcı teyidi alınmıştır. Araştırmada verilerin çözümlenmesinde, nitel veri analizleri tekniklerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, elde edilen verilerin temalara göre ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması, neden-sonuç ilişkilerinin belirlenmesi, yorumlanması ve sonuçların ortaya çıkarılması sürecini içerir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Araştırmada elde edilen veriler araştırmacılar tarafından ayrı ayrı incelenmiş, temalara ayrılmış ve kodlanmıştır. Ayrı ayrı yapılan kodlamaların uyuşmasına bakılmış, kodlama güvenilirliği, [Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] (Miles ve Huberman, 1994) formülüne göre hesaplanarak 0,88 yüksek güvenilirlik katsayısı değeri bulunmuştur. Kodlamalardaki farklılıklar yeniden gözden geçirilmiş ve uzlaşma sağlanarak tek bir doküman haline getirilmiştir. Elde edilen temalar tablolar halinde düzenlenmiştir. Oluşturulan temalar altında katılımcıların verdiği cevaplardan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmen adayları ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen sonuçlar araştırma soruları doğrultusunda verilmiştir. Doküman haline getirilen verilerde öğretmen adayları, A1, A2, ...A12 şeklinde ilgili temalar altında kodlanmıştır.

1.Araştırma sorusu: Öğretmenlik uygulaması dersi sürecinde okul öncesi öğretmen adayları kendisini çocuklar açısından, program açısından, kişisel özellikleri açısından nasıl değerlendirmektedir?

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi sürecinde kendisini çocuklar açısından nasıl değerlendirdiğine yönelik ortaya çıkan temalar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: *Uygulama Sürecinde Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çocuklar Açısından Kendisini Değerlendirmesi*

Olumlu							
Eğlenceli	Sevecen	Değer Veren	Etkili	Bağ Kuran	Adaletli	Çabalayan	Sabırlı
f	f	f	f	f	f	f	f
11	4	7	15	20	3	5	2
Olumsuz							
Çekingen	Yetersiz						
f	f						
2	6						

Araştırmada öğretmen adaylarının uygulama sürecinde kendilerini çocuklar açısından değerlendirdiklerinde 8 olumlu tema ortaya çıkarken, 2 tema da olumsuz olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının kendilerini en fazla çocuklarla manevi olarak bağ kuran, onların eğitiminde etkili olabilen ve eğitim sürecinde eğlenceli olan öğretmenler olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Ancak bazı öğretmen adaylarının kendilerini çocuklar açısından yetersiz gördükleri ve çekingen olduklarına dair değerlendirmede buldukları da görülmüştür. Aşağıda bazı öğretmen adaylarının görüşleri yer almaktadır.

A1: Çocuklar açısından eğlenceli aynı zamanda da öğretici bir öğretmen olduğumu düşünüyorum. Çünkü etkinlikler sırasında ben kendim de eğlendiğim için çocukların da eğlendiklerini düşündüm. Öğretici olması konusunda çocukların öğrendikleri şeyleri sonrasında tekrar sorduğumda cevaplayabildiklerini gördüm. Anlayışlı ve sevecen bir öğretmen olarak gördüklerini düşünüyorum. Onlarla iletişim kurarken her zaman onların da bir birey olduğunu ve aynı zamanda çocuk olduklarını unutmadan hareket ettim.

A27: Çocuklar tarafından düşündüğümde eğlenceli olduğumu düşünüyorum. Sınıf içerisinde ve dışarısında eğlenerek öğrenmeyi ve yeri geldiğinde fırsat eğitimi de uyguladığım için çocukların dikkatini çektiğimi düşünüyorum.

A10: Öğretmenlik uygulaması sürecinde sınıf yönetimi konusunda ara sıra bazı sıkıntılar yaşadım. Çocuklara ancak parmak oyunları tekniğiyle ulaşabiliyorum. Bu yüzden bazı yerlerde zorlandığım oldu.

A34: Çocuklarla ilk karşılaşmamızda çocuklarda tanışmada çekingenlik yaşandı. Çocuklarla güne başlamada sohbet etmeye çalışarak iletişim kurmaya çalıştım. Birinci dönemki çocuklarla iletişim daha güzeldi. Çocuklar kendini daha rahat ifade edebiliyorlardı. İkinci dönemki çocuklar çok hareketli olduğu için karşılıklı iletişimde zorlandık.

Öğretmen adaylarının ifadelerinde de görüldüğü gibi olumlu olduğu kadar olumsuz değerlendirmelerin de yapıldığı görülmektedir.

Araştırma sorusunda program yönünden öğretmen adaylarının kendilerini değerlendirmesine yönelik belirlenen temalar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Uygulama Sürecinde Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Program Açısından Kendisini Değerlendirmesi

Olumlu						
Esnek	Başarılı	Dengeyi kullanan	İyi düzeyde	Çocuk merk.olabilen	Sarmal yapabilme	Yaratıcı
f	f	f	f	f	f	f
9	20	8	9	10	2	5
Olumsuz						
Zam.yönt. güçlüğü	Sın.yönt. güçlüğü	Uyg. zorluk	Yetersiz			
f	f	f	f			
3	2	2	3			

Tablo 2'ye bakıldığında öğretmen adaylarının kendilerini program açısından sıklıkla başarılı olarak değerlendirdikleri, olumsuz olarak ise yetersiz, zaman yönetimi ve sınıf yönetiminde güçlük ve uygulamada zorluk yaşadıklarını belirttikleri görülmüştür. Aşağıda bazı öğretmen adaylarının görüşleri yer almaktadır.

A5: Etkinliklerde yer verdiğim kazanım-gösterge hedeflerimin çok büyük çoğunluğuna ulaştığıma inanıyorum. Tam başarı sağlayamadığım durumlar genelde çocukların hem 4 hem de 5 yaş grubundan oluşuyor olmasından kaynaklı oldu.

A12: Programa uygun şekilde, çocukların ihtiyaçlarına yönelik etkinlik planı, günlük akış ve aylık plan hazırladığımı, çocukların seviyelerine ve ihtiyaçlarına uygun kazanım, gösterge ve kavramlar seçtiğimi düşünüyorum.

A14: Kazanım göstergelere ulaştıracağımı düşündüğüm planlar tasarlamaya çalışsam da verilmesi amaçlanan konuların kazanım ve göstergelerin önüne geçtiğini hissettiğim zamanlar oldu. Etkinlikler arasında aktif pasif dengesini sağlamaya, farklı çeşitlerde etkinliklere günlük akışta yer vermeye özen gösterdim.

A26: Programa uygun etkinlikler hazırlıyorum ve materyalleri etkinlikler doğrultusunda tasarlıyorum. Uzun etkinlikler olduğunda bazı zamanlar, zamanı etkin yönetmede yetersiz kalabiliyorum. Sınıfa yeterli düzeyde hakim olup çocukların dikkatlerini etkinliklere yöneltebiliyorum.

Öğretmen adaylarının ifadelerinden program açısından temel hususlara dikkat etmeye çalıştıkları ancak bazı durumlarda sorun yaşayabildikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin uygulama sürecinde kendilerini nasıl değerlendirdiğine yönelik bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Uygulama Sürecinde Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri Açısından Kendisini Değerlendirmesi

Olumlu											
Sabır. sakın	Yard. sev.	Sevgi dolu	Eğlenceli	Rahat	Adaletli	Yeterli	Gayretli	Hareket li	Mes. Sev.	İlet. iyi	Empatik
f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
14	5	6	8	4	5	8	7	4	9	16	6
Olumsuz											
Sinirli	Kaygılı	Sabırsız	Ses yükseltme								
f	f	f	f								
3	11	4	3								

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kişiliklerini çoğunlukla olumlu yönde ifade ettikleri olumsuz olarak ise kaygılı olduklarını en çok dile getirdikleri görülmektedir. Aşağıda bazı öğretmen adaylarının ifadelerine yer verilmiştir.

A10: Kişiliğim çok sakindir, sabırlıyım ama dinlenilmediğimde sinirlenebiliyorum. Bu hiç sevmediğim bir özelliğim. Bu yüzden çocuklara ulaşamadığımda sesimi yükselttiğim oldu.

A12: Çocukların yaratıcılıklarını destekleyen, keşfederek öğrenmelerini sağlayan, onları süreçte aktif tutan ve etkin rol aldırın bir öğretmen adayı olduğumu düşünüyorum.

A33: Çocuklara karşı ses tonumu daha iyi ayarlamalıyım. Çocuklara karşı biraz daha samimi ve sevecen bir dil kullanmalıyım.

A39: Kişisel özelliklerim olarak çocukları seven bir yapım olduğu için meslek seçiminde doğru bir seçim yaptığımı düşünüyorum. Sakin biri olduğum için çocuklarla alışma sürecim daha kolay olabiliyor.

A13: Güler yüzlü birisi olduğum için zaman zaman çocukların beni dinlemeseler de olur gibi bir tavra büründüklerini düşünüyorum. Birisiyle ciddi bir şey konuşurken karşımdakinin beni ciddiye almaması beni çok sinirlendiren bir durum olduğu için çocuk olmalarına rağmen bu huyumu bir kenara bırakamayıp bağırdığım zamanlar oldu.

Öğretmen adaylarının uygulamada kendilerini çoğunlukla olumlu olarak değerlendirdikleri, ancak ses yükseltme gibi bazı olumsuz davranışlarını da ifade ettikleri görülmektedir.

2. Araştırma sorusu: Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama okulu çalışanlarını (müdür, öğretmen, yardımcı personel) öğretmenlik uygulaması sürecinde nasıl değerlendirmektedir?

Aşağıdaki tabloda öğretmen adaylarının okul çalışanlarına yönelik öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendirdikleri görüşleri yer almaktadır.

Tablo 4: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Uygulama Okulu Çalışanlarına Yönelik Görüşleri

Olumlu						
Öğretmen	Destek veren	Olumlu iletişim	Rehber olunması	Sorun yaşanmaması		
	f	f	f	f		
	12	8	6	18		
<hr/>						
Yönetim	Destek veren	Olumlu iletişim	Sorun yaşanmaması			
	f	f	f			
	7	4	15			
<hr/>						
Personel	Destek veren	Olumlu iletişim	Sorun yaşanmaması			
	f	f	f			
	7	6	13			
<hr/>						
Olumsuz						
Öğretmen	Müdahale	Olumsuz iletişim	Rehber olunmaması	Olumsuz model olma	Kabul görmemek	Planın uygulanamaması
	f	f	f	f	f	f
	7	5	3	6	3	6
<hr/>						
Yönetim	Olumsuz iletişim					
	f					
	2					
<hr/>						
Personel	Olumsuz iletişim	Olumsuz davranış				
	f	f				
	2	3				

Öğretmen adaylarının uygulama okulundaki çalışanları okul yönetimi, personeli ve öğretmenleri olarak ele alındığında çoğunlukla sorun yaşamadıklarını ve destek verdiklerini ifade ederken, olumsuz olarak öğretmenlerin uygulamalarına müdahaleleri, yöneticilerin olumsuz iletişimleri ve personelin ise olumsuz davranış gösterdiklerini çoğunlukla ifade ettikleri görülmüştür. Aşağıda öğretmen adaylarının ifadelerinden örnekler verilmiştir.

A6: Çalışanlarla ve öğretmenlerle hiçbir sorun yaşamadım.

A8: Öğretmen açısından oldukça zorlandığım bir dönem oldu. Öğretmenimiz aileler odaklı olduğu için sürekli onlara yönelik hazırlık yapıyorduk.

A14: Sınıfta kabul görmediğimi hissetmek oldu. Kendimi sınıfta bir öğretmen gibi değil çoğu zaman misafir gibi hissettim ve bu durum sınıfta rahat hareket etmemin önüne geçti. Uygulama sırasında gözlenecek olmak da rahat ve özgürce çocuklarla iletişim kurmama zaman zaman engel oldu. Çocuklarla baş başa olsam daha coşkulu olurdu dedğim çok zamanlarım oldu.

A15: Uygulama sürecinde beni çok zorlayan bir durum olmadı ama en çok sınıfta uygulama yaparken başka bir öğretmenin sınıfın kapısını dahi çalmadan sınıfa girmesi ve uygulamayı bölmesi rahatsız etti. Çocuklarla karşılıklı güne başlamada ya da etkinlik başında sohbet ederken başka öğretmenlerin gelip çocuklarla arama girdiği bile oldu.

Öğretmen adaylarının yaşadıkları olumsuz durumların öğretmen olarak kabul görmek ve öğretmen gibi hissetmek üzerine olduğu görülmektedir.

3. Araştırma sorusu: Öğretmenlik uygulaması sonrasında okul öncesi öğretmen adayları öğretmen yeterliliği açısından kendilerini nasıl değerlendirmektedir?

Öğretmenlik uygulaması sürecini değerlendiren öğretmen adaylarının süreç sonunda kendilerini öğretmen yeterliliği açısından nasıl gördüklerine yönelik bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlik Uygulaması Sonrasında Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmen Yeterlilikleri Açısından Kendilerini Değerlendirmeleri

Yeterli		Kısmen yeterli		Yetersiz	
N	%	N	%	N	%
28	67	8	19	6	14

Öğretmen adaylarının uygulama sonrasında öğretmen olarak kendilerini çoğunlukla yeterli (%67) olarak değerlendirdikleri görülmesine rağmen %33 oranında öğretmen adayının kısmen yeterli ve yetersiz olarak kendisini değerlendirdiği görülmektedir. Kendisini yeterli görmeyen veya kısmen yeterli gören adayların, görüşleri incelendiğinde; gelişimlerini sürdürmeleri gerektiğini belirttikleri ve bir öğretmen olarak gelişime açık olmanın önemini savundukları ifadelerle rastlanmıştır. Aşağıda bazı öğretmen adaylarının görüşleri verilmiştir.

A2: Zaman zaman yeterli, zaman zaman eksik olduğumu hissettiğim durumlar oldu. Bu süreci yaşayarak gördüm, hatamın ya da eksikliğimin farkına vararak düzeltme şansım oldu. Özellikle eksik olduğum konularda, yetersiz hissettiğim alanlarda örneğin: Zamanlama, sınıf yönetimi bunları bu süreçte yaşadıkça, deneyimledikçe kendimi geliştirme fırsatım oldu. Ancak yine de tamamen 'Yeterli, yetersiz' diyebilmek sınırlı olur. Öğretmen her zaman kendini olabilecek en iyisine hazırlamalı, geliştirmeye ve öğrenmeye açık olmalıdır. Bunu sınırlamamak gerekir.

A20: Kendimi mezun olduktan sonar bir sınıfta 20 öğrenci ile düşününce ister istemez bazı korku ve endişeler beni sarıyor. Staj sınıfımda çocukların bazen bizi dikkate almamalarını anlıyorum. Bize ve Öğretmene farklı davranıyorlar. Bu durumun ilerde öğretmen olduğumda çocuk beni öğretmeni olarak bilecek, beni de öğretmeni gibi dinleyecek diye düşünüyorum. Bu düşünce beni rahatlatıyor. Elbette iki haftada bir uygulama yetersiz.

A37: Uygulamaların her hafta bana farklı şeyler öğrettiğini gördüm. Kendimi her zaman geliştirmeye devam ederek öğrenmeye açık bir şekilde mesleğimi yapmak istiyorum.

A27:Öğretmenlik uygulaması daha fazla olabilirdi.(haftada 2/3 kez)

Öğretmen adayları her ne kadar yüksek oranda kendilerini yeterli görmüş olsalarda, yaklaşık % 33'ünün kendisini kısmen yeterli ve yetersiz gördüğü görülmektedir.

4. Araştırma sorusu: Okul öncesi öğretmen adayları öğretmenlik uygulaması dersi hakkında nasıl önerilerde bulunmaktadır?

İki dönem süresince öğretmenlik uygulaması alan öğretmen adaylarının bütün bir yılı değerlendirerek öğretmenlik uygulaması dersinin daha verimli olmasına yönelik önerileri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Önerileri

Öneriler	f
Uygulama süresinin artırılması	13
Beklentilerde tutarlılık sağlanmalı	10
Okul değişiminde esnek olunmalı	8
Öğretmenlik misyonunun önceden kazandırılması	8
Alan uzmanı desteği	5
Öğretmen adayının ders yükü azaltılmalı	4
Grup arkadaşını seçebilme	3
Uygulama öğretmeni seçilmeli	3
Maddi destek sağlanmalı	3
Tek olarak uygulama yapılması	3
Gözlem yapılmaması	2
Adaletli değerlendirme	2
Okulu staj hakkında detaylı bilgilendirilmeli	1
Uygulama okul türlerinin çeşitlendirilmesi	1
Uygulama öğretmenin teknik bilgi alması	1
Uygulama okulunun değişmemesi	1
Farklı yaş gruplarında uygulama	1
Uygulama günlerinde esneklik	1
Gözlem raporları tutulması ve paylaşılması	1
Uygulama hocalarının iletişiminin artırılması	1
Uygulamada ailelerle iletişimin desteklenmesi	1
Materyal desteği sağlanmalı	1

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik 22 farklı öneride bulunduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının en fazla uygulama süresinin artırılmasını ve öğretim elemanlarının öğretmen adaylarından beklentilerinde tutarlılık sağlanmasını öneri olarak ifade ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Aşağıda öğretmen adaylarının önerilerinden bazı örnekler verilmiştir.

A2: Uygulama boyutunun biraz daha ön planda olması gerektiğini, haftada bir günün yeterli gelmediğini ve sınıflardaki öğretmenlerden yeterli dönüt almadığımı düşünüyorum.

A8: Staj günleri kesinlikle artırılmalı.

A6: Öğretmenlik uygulaması dersini alan hocalarından almak bizim için daha iyi olurdu. Uygulama dersi belli bir düzene oturtulmalı, herkes uygulamasında aynı şeyleri yapmalıdır. Örneğin arkadaşlarımız gezi planı uyguladı ancak biz gezi planı uygulamadık.

A9: Öncelikle bütün eğitim fakültesinde tek bir staj uygulaması (istenilen ödevler, gözlemler, günlük planlar vb.) yapılmalı ve bu uygulama alan uzmanları tarafından yürütülmeli.

A10: Staja gidilen okullar ve öğretmenler iyi araştırılmalı, öğretmenler öncesinde gözlemlenmeli ve öğretmen adayları kendi öğretmenlerini seçebilme hakkının verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

A11: Öğretmenlik uygulamasını alan her öğrenciye yani her gruba aynı şartlar sağlanmalı. Herkes aynı planı yazmalı, aynı zorlukta ilerlemeli.

A13: Öğretmenlik uygulaması illaki sadece son sınıfta olacaksa da son sınıfa dönem başına iki ya da üç ders koyulup haftada en azından iki gün öğretmenlik uygulamasına gidilmesinin öğretmenlik alanındaki yeterliliğimizi artıracığını düşünüyorum.

Öğretmen adaylarının önerileri her ne kadar çeşitlilik gösterse de ifadelerde de görüldüğü gibi çoğunlukla uygulama süresinin arttırılması ve kendilerinden beklentilerin tutarlı olması önerilerinin yer aldığı görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, birinci araştırma sorusunda öğretmen adaylarının görüşlerinin olumlu ve olumsuz olarak temalara ayrıldığı bu temaların altında da alt temaların ortaya çıktığı görülmüştür. Okul öncesi öğretmen adaylarının çoğunluğunun kendilerini çocuklar açısından onlarla duygusal bağ kuran, onlar üzerinde etkili ve eğlenceli olan öğretmenler olarak değerlendirirken, bazılarının kendisini yetersiz ve çekingen olarak da değerlendirdikleri; çoğunluğu, program açısından başarılı ve çocuk merkezli planlar uygulayabilen olarak değerlendirirken, bazılarının ise kendilerini yetersiz, uygulamada zorluk yaşayan, zaman ve sınıf yönetiminde zorluk yaşayan olarak değerlendirdikleri; kişisel özellikleri açısından çoğunlukla iletişimi iyi, sabırlı ve sakin olarak değerlendirirken, bazılarının kaygılı, sabırsız, sinirli ve ses yükselten olarak değerlendirdikleri görülmüştür.

Altıntaş ve Görgeç (2014) yaptıkları araştırmada öğretmen adaylarının uygulama ile öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum geliştirdikleri, kendilerini öğretmen olarak hissettiklerini ve eksiklerini gördüklerini ortaya koymuştur. Özkılıç, Bilgin ve Kartal (2008) araştırmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında kendilerini yeterli olarak değerlendirdiklerini, uygulama öğretmenleri ve öğretim elemanlarının da kendilerini uygulamada çoğunlukla başarılı gördüklerini, ancak çocukların bireysel farklılıklarını dikkate almada kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmiştir. Eraslan (2009), yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının uygulama yaparken kendilerini sınıfın öğretmeni gibi

hissettiklerini ve uygulamada çocukları ve eğitim ortamını daha yakından tanıma imkanı bulduklarını ifade ettiklerini belirtmiştir. Hascher ve Wepf'in (2007) araştırmalarında öğretmen adaylarının planlama, etkinliği gerçekleştirme, disiplin sağlama, kuralları oluşturma ve uygulama ve değerlendirme becerilerini uygulama sürecinde kazandıkları belirlenmiştir. Aslan ve Sağlam'ın (2018) 1129 öğretmen adayı ile yaptığı araştırma sonucunda öğretmenlik uygulamasının öğretmen adayları üzerinde genel olarak olumlu etkisi olmasına rağmen öğretmen adaylarının yeterince bilgilendirilmemeleri ve okulların olumsuz koşulları gibi bazı sorunların yaşandığı sonucu ortaya konmuştur. Taşdere (2014) araştırmasında öğretmenlik uygulaması yaparken öğretmen adaylarının heyecan ve korku yaşadıklarını belirlemiştir. İlgili araştırmalara bakıldığında benzer şekilde öğretmenlik uygulamasının öğretmen adaylarını olumlu yönde mesleki gelişimin yanı sıra olumsuz olarak da bazı sorunların olabildiği görülmektedir. Graham, Harris, Fink ve McArthur, (2001); öğretmenlerin olumlu algıları veya güven duyguları ile çocukların başarı ve motivasyonları arasında pozitif ilişki olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği üzerine algılarının doğrudan çocuklar üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci sorusu olan öğretmen adaylarının okul çalışanları hakkındaki görüşlerine yönelik elde edilen bulgularda olumlu ve olumsuz temaları ve bu temaların alt temaları olarak belirlenmiştir. Öğretmen adayları okul çalışanlarını olumlu olarak çoğunlukla sorun yaşamadıkları ve kendilerine destek verildiği yönünde değerlendirirken, olumsuz olarak öğretmenlerin müdahalelerini, öğretmenlerin uygulamaları nedeniyle kendi planlarını uygulayamadıklarını, okul yönetimi ve personeli açısından da sıklıkla olumsuz iletişimin olduğunu dile getirmişlerdir.

Demir ve Çamlı (2011) yaptıkları araştırmada sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğretmen adaylarının, öğretmenlik uygulaması sürecinde uygulama okulunda görev yapan yöneticiler ve öğretmenler tarafından olumsuz davranışlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Taşdere (2014)'nin öğretmenlik uygulaması dersine yönelik sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının sorunları ve önerileri üzerine yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının okul içindeki personeller arasında iletişimin artırılmasını önerdikleri görülmüştür. Yıldırım, Özyılmaz Akamca, Ellez, Karabekmez ve Bulut Üner (2019)'in öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerine yönelik okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin incelendiği araştırmada, farklı sorunların belirtilmiş olduğu görülmektedir Erarslan (2009) öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları sınıf öğretmenlerinin görev ve sorumluluklarını yeterince yerine getirmediklerini belirlemiştir. Gökçe ve Demirhan'ın (2005) araştırmasında öğretmen adaylarının sorumlu öğretim elemanı ile uygulama öğretmenin birbirleriyle iletişim halinde olmaları gerektiğini ve uygulama okulundaki yöneticilerin ve öğretmenlerin kendilerine karşı ilgisiz davrandıklarını belirttikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalarda araştırma sonuçları ile paralel şekilde öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ile sorunlar yaşadığı görülmektedir. Anaokulunda bulunan öğretmenin alan bilgisinin yeterli oluşu ve öğretmen adayına yol gösteren bir tavırla yaklaşımı oldukça önemlidir (Kettle & Sellers, 1996). Fakülte ve anaokulu arasında aktif bir iletişimin bulunması ve ders takibinin yapılması, öğrencilerin uygulama dersinden kazandıkları becerilerin kontrolünü sağlamaktadır. Takibin yapılmaması ya da öğretmen adayının istedik davranışlara ulaşamaması da başlıca problemlerden biridir (Kılıç, 2004). Görgen, Çokçalışkan ve Korkut (2013) tarafından yapılan araştırmada uygulama okulunda öğretmen adaylarının kendilerinin öğretmen olarak görülmemesi ve uygulama öğretmeni ile yaşadıkları olumsuz iletişim sorunları olarak ortaya çıkmıştır. Yapılan araştırmanın sonucunda ortaya çıkan olumsuz görüşlerin nedeninin uygulama dersi kapsamında öğrenci üzerinde sorumluluk sahibi olan bireyler arasında öğretmen adaylarının beklentilerini karşılayacak ve mesleki gelişimlerini destekleyebilecek yeterli düzeyde işbirliğinin kurulmadığı düşünülmektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusu olan öğretmenlik uygulaması sonunda kendilerini öğretmen yeterlilikleri yönünden nasıl değerlendirdiklerine yönelik bulgularda öğretmen adaylarının çoğunluğunun kendisini yeterli (% 67) görmesine rağmen, önemli bir kısmının da kendisini kısmen ve yetersiz (% 33) olarak değerlendirdiği görülmüştür.

Karadüz ve arkadaşları (2009), yaptıkları çalışmada öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının alan eğitimi, iletişim ve sınıf yönetimi gibi bazı mesleki becerilerde sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Taşdere'nin (2014) çalışmasında öğretmen adaylarının kendilerini sınıf yönetimi, öğretim yöntem ve tekniklerin kullanımı ve değerlendirme konularında yetersiz gördüklerini ifade ettikleri görülmüştür. Selvi ve arkadaşları (2017) öğretmen adaylarının sınıf ortamının yetersizliğinden ve sınıfta birden fazla öğretmen adayının olmasından kaynaklı uygulamada sınıf yönetimi sorunu yaşandığını ortaya koymuştur. Görgeç ve arkadaşları (2013) çalışmalarında öğretmenlik uygulamasının öğretmen adayı ve sorumlu öğretim elemanı tarafında orta düzeyde faydalı olarak görüldüğü sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışmalarda da benzer şekilde öğretmen adayının yeterli düzeyde gelişime sahip olmadığı yönünde sonuçlar elde edilmiştir. Öğretmenlik uygulaması deneyimlerin kazanılarak öğretmen olma yolunda vazgeçilmez bir unsurdur (Özen, Ergenekon ve Batu, 2009). Bu nedenle öğretmenlik uygulamasına yönelik uygulanan program sıklıkla gözden geçirilmeli ve eksiklikler belirlenerek düzenlemeler yapılmalıdır (Eraslan, 2009). Yapılan araştırmanın sonucunda da kendisini kısmen ve yetersiz gören öğretmen adaylarının bu olumsuz algılarının nedenlerinin ortadan kaldırılması amacıyla öğretmenlik uygulaması yönergesinde düzenlemeler yapılabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın son sorusu olan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik önerilerine bakıldığında 22 farklı öneride bulunduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının en fazla öğretmenlik uygulamasının süresinin arttırılmasını, öğretim elemanlarının öğretmen adaylarından beklentilerinde tutarlılık sağlanmasını, uygulama okullarının değişiminde öğretmen adaylarına esneklik sağlanmasını ve öğretmen adaylarına öğretmenlik misyonunun son sınıfa gelmeden önce uygulama yaptırılarak kazandırılmasını önerdikleri görülmektedir.

Yıldız Altan, Ulutaş ve Demiriz (2018)'in çalışmasında bulunan; öğretmenlik uygulama saatlerinin arttırılmasının öğretmen adaylarının gelişimini olumlu yönde desteklediği bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Yine benzer şekilde Aslan ve Sağlam'ın (2018) yaptıkları çalışmada uygulama süresinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Eraslan (2009) çalışmasında öğretmen adayları uygulama için verilen zamanın yeterli olmadığını ve uygulamalarla ilgili yeterli dönüt alamadıklarını belirtmiştir. Taşdere'nin (2014) çalışmasında öğretmen adaylarının daha fazla öğretmenlik uygulaması yapılması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Boz ve Boz (2006), çalışmalarında öğretmen adaylarını yeterli uygulama fırsatı bulamadıklarını belirttikleri görülmüştür. Altıntaş ve Görgeç'in (2014) çalışmalarında, öğretmen adayları sadece son sene değil önceki dönemlerde de öğretmenlik uygulaması dersinin konulması ve öğretmenlik uygulamasına ayrılan zamanın kesinlikle arttırılması gerektiğini ifade etmiştir. Kavas ve Bugay (2009), öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin sayısını oldukça az bulduklarını ve mesleki gelişimlerini sağlayacak düzeyde uygulama yapamadıklarını belirlemiştir. Selvi ve diğ. (2017) çalışmalarında öğretmen adaylarının uygulama sürecinde fakülte ders saatlerinin yetersiz olması, ders yüklerinin fazla olması, hazırladıkları uygulama raporlarının verimsiz olması, fakülte-uygulama okulu-öğretmen işbirliğinin sağlanamaması ve okul yönetiminin desteğinin yetersiz olması gibi sorunlar yaşadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Parker'in (2008) çalışmasında öğretmen adaylarının planlama aşamasında öğretim elemanından yeterli desteği alamamış olmasını ve yeterince dönüt

alamamalarını en önemli sorun olarak ifade ettikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalarda öğretmen adayları tarafından dile getirilen sorunların aynı zamanda öneri olarak da sunulduğu görülmektedir. En fazla “öğretmenlik uygulamasının süresinin artırılması” önerisinin ifade edilmesi, öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları için yeterli gelmediğini göstermektedir. İkinci olarak ön plana çıkan “öğretim elemanları arasında öğretmen adaylarına karşı beklentilerde tutarlılık” önerisi olmuştur. Öğretmenlik uygulaması yönergesinde yapılan değişikliklerden biri de öğretim elemanının en fazla sekiz öğretmen adayının uygulama dersini üzerine alması yönünde yapılmıştır. Bu değişiklik, öğretmen adayına daha iyi rehber olunması ve değerlendirme sürecinin çok yönlü olmasını sağlamak amacıyla yapılmış görünmektedir. Fakat üniversitelere okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında öğrenci sayıları çok fazla olmasına rağmen, alan uzmanı öğretim elemanı sayısı azdır. Bu durumda çoğunlukla okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini farklı uzmanlık alanlarında olan öğretim elemanları yürütmektedir. Dolayısıyla alan uzmanı olan ve olmayan öğretim elemanlarının öğretmen adaylarından da beklentilerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durumun öğretmen adayları için bir belirsizlik ve sorun oluşturduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin mesleğe yönelik gerekli bilgi, beceri ve donanıma ve bu yeterlilikle oluşturacakları işbirliği, değerlendirme ve koordinasyon yeterliliklerine sahip olabilmeleri için öğretmen yetiştirme programlarının çağa uygun ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde geliştirilmesi ve planlanması gerektiği görülmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Bu bağlamda araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur;

-Güncelleştirilen öğretmenlik uygulaması sürecine yönelik diğer branşlarda da öğretmen adaylarının durumlarının farklı araştırma yöntemleri kullanılarak araştırmacılar tarafından ortaya konulması,

- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik kendilerinde gördükleri eksiklik ve aksaklıkların uygulama sürecinde tespiti ve giderilmesi yönünde öğretmen adaylarına destek sağlayan bilgilendirme ve öz değerlendirme kaynaklarının oluşturulması,

-Öğretmenlik uygulaması sürecinin daha verimli geçirilmesini sağlamak amacıyla uygulama okullarının çalışanları ve fakülte öğretim elemanları arasında işbirliğini artırmaya yönelik bilgilendirme toplantılarının yapılması,

-Öğretmen adaylarının önerilerinin dikkate alınarak öğretmenlik misyonunun kazandırılması ve mesleki yeterliliğin tam anlamıyla sağlanabilmesi amacıyla öğretmenlik uygulamasının son sınıfa gelmeden önce de verilmesi, son sınıfta da diğer derslerin yükü azaltılarak uygulama sürelerinin artırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akpınar, M., Çolak, K., Yiğit, E.Ö. (2012). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yeterliklerine yönelik uygulama öğretmenlerinin görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (36), 41-67.

Akyıldız, H. (1995). The evaluations of teacher candidates about effective teacher features on the ideal-practical level. *Teacher Training for the Twenty First Century, World Conference on Teacher Education, Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, August 27- September 2, 39-50, İzmir-Turkey.*

Altıntaş, S., Görgen, İ. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 9(8), 197-208.

Arı, A., Kiraz, E. (1999). Okul deneyimi uygulamalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *III. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, içinde (307-310), Ankara: MEB Basımevi.

Aslan, M., Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162

Baran, M., Yaşar, Ş., Maskan, A. (2015). Fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 230-248.

Boz, N., Boz, Y. (2006). Do prospective teachers get enough experience in school placements? *Journal of Education for Teaching*, 32(4), 353-368.

Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.

Demir, Ö., Çamlı, Ö., (2011). Öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama okullarında karşılaşılan sorunların sınıf ve okul öncesi öğretmenliği öğrenci görüşleri çerçevesinde incelenmesi: Nitel bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117- 139.

Dursun, Ö.Ö., Kuzu, A. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinde yaşanan sorunlara yönelik öğretmen adayı ve öğretim elemanı görüşleri. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, (25), 159-178.

Gök, T., Sılay, İ. (2004). Öğretmen adaylarının uygulama okullarında karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunları gidermek amacıyla hazırlanan öneriler üzerine bir çalışma. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.*

Gökçe, E., Demirhan, C. (2005). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim okullarında görev yapan uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması etkinliklerine ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 38(1), 43-71.

Görgen, İ., Çokçalışkan, H., Korkut, Ü. (2013). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları, uygulama öğretmenleri ve uygulama öğretim üyeleri açısından işlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 56-73.

Erarslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının 'öğretmenlik uygulaması' üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.

Göktaş, Ö., Şad, S. N. (2014). Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersi uygulama öğretmenlerinin seçim süreci: Ölçütler, sorunlar ve öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 115-128.

Graham, S., Harris, K. R., Fink, B., & McArthur, C. A. (2001). Teacher efficacy in writing: A construct validation with primary grade teachers. *Scientific Studies of Reading*, 5(2), 177-203.

Hascher, T. & Wepf, L. (2007). Lerntagebücher im praktikum von lehramtstudierenden. *Empirische Paedagogik*, 21(2), 101-118.

Karadüz A., Eser, Y., Şahin, C., İlbay, A.B., (2009). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre öğretmenlik uygulaması dersinin etkililik düzeyi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 442-455.

Karasu Avcı, E., İbret, B. Ü. (2016). Öğretmenlik uygulaması 2 dersine ilişkin okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2519-2536.

Kavas, A. B., Bugay, A. (2009). Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinde gördükleri eksiklikler ve çözüm önerileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 13-21.

Kettle, B., and Sellers, N. (1996). The development of student teachers practical theory of teaching. *Teaching and Teacher Education*, 12(1), 1-24.

Kılıç, D. (2004). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adayları üzerine etkisinin değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (10), 172-184.

MEB Mevzuat (1998/2493). *Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönerge*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/263.pdf> adresinden 10.05.2019 tarihinde alınmıştır.

Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2nd Ed.). Thousand Oaks, California: Sage Publications.

ÖYEGM (2008). *Fen ve teknoloji öğretmeni özel alan yeterlikleri*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı <http://otmg.meb.gov.tr/alanfen.html> adresinden, 12 05 2019 tarihinde alınmıştır.

Özen, A.; Ergenekon, Y., Batu, E.S. (2009). Zihin engelliler öğretmenliği adaylarının uygulama okulları ve uygulama sınıf öğretmenleri hakkındaki görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 185-200.

Özkılıç, R., Bilgin, A., Kartal, H. (2008). Öğretmenlik uygulaması dersinin öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 726-737.

Paker, T. (2008). Öğretmenlik uygulamasında öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanının yönlendirmesiyle ilgili karşılaştıkları sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 132-139.

Selvi, M., Doğru, M., Gencosman, T., Saka, D. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine ilişkin görüşlerinin etkinlik kuramına göre incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 175-194.

Severcan, S. (2007). Okul öncesi öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Şimşek, S., Alkan, V., Erdem, A. R. (2013). Öğretmenlik uygulamasına ilişkin nitel bir çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (34), 63-73.

Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1477-1497.

Tekin, H. H. (2012). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *Sosyoloji Dergisi*, 3(13), 101-116.

Ünal, S., Özcan, E. (2000). Depresyonda hazırlayıcı, ortaya çıkarıcı ve koruyucu etmenler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 1(1), 41-52.

Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız Altan R., Ulutaş, İ., Demiriz, S. (2018). Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan "öğretmenlik uygulaması" dersine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 38(3), 869-886.

Yılmaz, A., & Namlı, S. (2017). The opinions of supervising teachers and teacher candidates participated to teaching practice about professional competency. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 3061-3077.

YÖK (Yükseköğretim Kurulu) (1998). Fakülte-Okul birliği YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara. (1999). Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon YÖK-Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara

EXTENDED ABSTRACT

Teachers play an important role in raising qualified individuals with the quality of their education. In order to educate qualified individuals, professionally equipped teachers should be included in the society. In order for the teacher to be equipped, many skills such as professional competence, communication skills, authority building skills, managing, planning and implementing the program, gaining desired behaviors and evaluating the teaching process are needed. Pre-service teachers' inability to fully acquire their professional skills during their undergraduate education reduces the efficiency of their education when they become teachers.

Professional skills are acquired through theoretical and practical courses in the teaching program. Teaching practice course is an application process in which teaching experience is gained, knowledge and skills are developed, learning by doing is provided, classroom management skills are acquired, and the information is blended with personality through applications. Council of Higher Education (CoHE) (1998) defines the Teaching Practice course as a course that is planned for the pre-service teachers to develop their knowledge and skills in a school environment by trying and to gain the characteristics required by their profession. In the last year of undergraduate education, pre-service teachers should take the Teaching Practice I and II courses and develop a daily plan for six hours and a day under the supervision of teachers in the practice schools. In the two-hour theoretical part of the course, discussions and evaluations related to the applications of pre-service teachers are made with the instructors responsible for the course. In this context, the teaching practice course aims to support the professional and individual development of pre-service teachers by using the knowledge, skills, attitudes, values and habits gained during the first three years by providing opportunities to use them in an effective, efficient and reliable professional environment. The subject of the study is to what extent the teaching practice can gain determined objectives to teacher candidates and how effective it can be on them.

The researches revealed that pre-service teachers faced some problems in the teaching practice course. In order to eliminate these problems, MoNE (Ministry of National Education) and CoHE have updated the teaching practice directive in 2018. After this update, the opinions and suggestions of the pre-service teachers about the implementation process are important in terms of seeing the functioning of the updated directive. The aim of the study is to reveal the opinions of the pre-service preschool teachers about the teaching practice course. For this purpose, semi-structured interview form, one of the qualitative research methods, was used in the study. In order to ensure the content validity of the interview questions, the opinions of 3 experts were taken and the questions were rearranged. The study group consists of 42 pre-service teachers who took the teaching practice I and teaching practice II courses from the preschool teachers of Eskişehir Osmangazi and Uşak University Faculty of Education in 2018-2019 academic year. Pre-service teachers were asked 5 questions to evaluate the process of teaching practice and a question to make suggestions for this course. Descriptive analysis method was used for data analysis. The data obtained were documented and coded separately by each researcher as themes and sub-themes. The encodings were compared and a single coding was obtained. The data was interpreted by including the direct statements of the participants.

As a result of the research, it was found that the pre-service teachers perceived themselves as the ones who had the most *connection* with children and *influenced* their education during the teaching process from the point of children, mostly as *successful* from the point of the program, the ones who are *good at communicating* mostly but who are *concerned* about the profession from the point of personal characteristics. In addition, it was found that they did *not have problems* usually for the school

employees but the problem they experienced most was the *intervention of the teachers* and after teaching, it was found that they consider themselves *sufficient* in terms of professional development. It was seen that the pre-service teachers made 22 different suggestions for the teaching practice course. Among these suggestions, *increasing the duration of the teaching practice course, ensuring the consistency of the wishes and expectations of the instructors making the practice, being flexible in the selection and change of the practice schools* and making the practices in the previous years to *gain the mission to the teacher candidates* are the most recommended ones. When the results of the research are evaluated, it can be said that the teaching practice course has important contributions to the prospective teachers, but it is necessary to improve the quality and quantity of this course in order for them to reach a sufficient level in terms of professional development.